НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
РАДА АДВОКАТІВ
УКРАЇНИ

UKRAINIAN NATIONAL
BAR ASSOCIATION
BAR COUNCIL OF
UKRAINE

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

РІШЕННЯ № 82

Про розгляд скарги Адвокатського об'єднання [redacted] в особі керуючого партнера адвоката [redacted] на дії Ради адвокатів Львівської області щодо внесення відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України та затвердження роз'яснення щодо адвокатського об'єднання, у складі якого залишився один адвокат

«25» вересня 2026 року **с. Плав'я, Львівська обл.**

Рада адвокатів України, розглянувши скаргу Адвокатського об'єднання [redacted] (далі – Об'єднання) в особі керуючого партнера, адвоката [redacted] від 11 травня 2026 року вих. № 01/С.26 на лист Ради адвокатів Львівської області (далі – РАЛО) від 20 квітня 2026 року № 97 про неможливість внесення змін до Єдиного реєстру адвокатів України (далі – ЄРАУ), клопотання про доповнення скарги від 12 травня 2026 року вих. № 02/С.26, від 06 червня 2026 року вих. № 03/С.26, від 31 серпня 2026 року вих. № 03/С.26, інші додані документи, пояснення в.о. Голови РАЛО Ковни У.С. від 18 вересня 2026 року, заслухавши доповідь заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздія В.А., врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення членів Ради адвокатів України, встановила таке.

Об'єднання зареєстроване в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) 13 січня 2023 року у складі двох учасників – адвокатів [redacted] та [redacted] 20 березня 2025 року до ЄДР внесено запис про зміну складу учасників, унаслідок якої єдиним учасником Об'єднання залишився адвокат [redacted]; про це Об'єднання повідомило РАЛО (вх. № 415 від 24 березня 2025 року). Протоколом Правління старших партнерів від 02 липня 2025 року № 03/2025, підписаним лише адвокатом [redacted], визначено трирічний строк для пошуку нового учасника або реорганізації Об'єднання. Нова редакція

статуту, затверджена протоколом від 29 серпня 2025 року, визначає Об’єднання як юридичну особу, «створену двома адвокатами», і водночас називає єдиним старшим партнером адвоката [redacted]

10 квітня 2026 року до ЄДР внесено зміни щодо місцезнаходження Об’єднання. Заявою від 12 квітня 2026 року (вх. РАЛО № 601 від 16 квітня 2026 року) адвокат [redacted] просив унести до ЄРАУ зміни щодо адреси робочого місця та місцезнаходження організаційної форми адвокатської діяльності – Об’єднання, додавши, зокрема, витяг з ЄДР станом на 12 квітня 2026 року, за яким Об’єднання має одного учасника. Листом від 20 квітня 2026 року № 97 в.о. Голови РАЛО повідомила про неможливість задоволення заяви до усунення невідповідності складу Об’єднання частині першій статті 15 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон). Запит адвоката від 20 квітня 2026 року про уточнення правових підстав, за твердженням скаржника, залишено без відповіді. 06 травня 2026 року Правління старших партнерів Об’єднання ухвалило рішення про перетворення в адвокатське бюро «[redacted]» (протокол № 02/2026); того ж дня до ЄДР внесено запис про перебування Об’єднання у стані припинення (перетворення), про що РАЛО повідомлено листом від 09 травня 2026 року № 23/06.2026.

Скаржник просить скасувати рішення РАЛО, викладене у листі від 20 квітня 2026 року № 97, зобов’язати РАЛО внести зміни до ЄРАУ за заявою від 12 квітня 2026 року, перевірити дії в.о. Голови РАЛО, звільнити її та адміністратора бази даних ЄРАУ у Львівській області, відсторонити їх на період розгляду скарги з виконанням Радою адвокатів України функцій адміністратора Першого рівня ЄРАУ, а також перевірити їхні дії щодо наявності ознак дискримінації за етнічною ознакою. Скарга ґрунтується на тому, що частина перша статті 15 Закону визначає кількість адвокатів лише на момент створення об’єднання, а подальша діяльність з одним учасником є питанням статуту; Порядок ведення ЄРАУ не передбачає відмови з такої підстави; відмова є втручанням у діяльність об’єднання; у липні 2025 року РАЛО вже вносила зміни до контактних відомостей адвоката за наявності в Об’єднанні одного учасника (цю обставину РАЛО не спростовує).

Відповідно до пунктів 4, 11 частини четвертої статті 55 Закону Рада адвокатів України здійснює організаційне, методичне, інформаційне забезпечення ведення ЄРАУ, контроль за діяльністю рад адвокатів регіонів

щодо внесення відомостей до ЄРАУ, розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність рад адвокатів регіонів та їх голів (підпункти 1.4, 1.14 пункту 1 розділу II Положення про Раду адвокатів України; пункти 3.11, 3.12 Порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 22 серпня 2022 року № 74, зі змінами (далі – Порядок)); відповідно до пункту 1 розділу II Положення про Раду адвокатів України надає роз'яснення з питань, пов'язаних з адвокатською діяльністю. Рішення Ради адвокатів України є обов'язковими до виконання всіма адвокатами (частина перша статті 57 Закону).

Адвокат здійснює адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання; цей перелік є вичерпним (частина третя статті 4 Закону). Закон розмежовує ці форми саме за кількістю адвокатів: адвокатське бюро є юридичною особою, «створеною одним адвокатом» (частина перша статті 14), адвокатське об'єднання – юридичною особою, «створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників)» (частина перша статті 15). Кількість адвокатів-учасників є конститутивною ознакою об'єднання, а не лише умовою його державної реєстрації: саме за цією ознакою законодавець визначив дві самостійні форми і встановив для об'єднання обов'язок повідомляти раду адвокатів регіону про зміну складу учасників протягом трьох днів з дня внесення відомостей до ЄДР (частина четверта статті 15). Такий обов'язок має сенс лише за умови, що склад учасників є юридично значущим протягом усього періоду існування об'єднання. Тлумачення, за яким кількість учасників після створення визначається статутом, робить розмежування форм безпредметним: юридична особа з одним адвокатом, зареєстрована як об'єднання, за ознаками Закону є адвокатським бюро, однак не виконує вимог, установлених для бюро.

Цей висновок узгоджується з попередніми рішеннями Ради адвокатів України. Об'єднання, створене двома адвокатами, один з яких зупинив право на заняття адвокатською діяльністю, продовжує діяльність саме тому, що зупинення права не є зміною складу учасників і обидва адвокати залишаються учасниками (рішення від 12 квітня 2019 року № 29, від 15-16 грудня 2023 року № 138); участь адвоката в об'єднанні є формою адвокатської діяльності і не може мати інших цілей (рішення № 138); статут і цивільне законодавство регулюють порядок діяльності об'єднання та зміни складу його учасників (рішення від 13 грудня 2019 року № 170), причому статут діє в межах Закону.

Так само засновник адвокатського бюро, право якого припинено, залишається його засновником (рішення від 13 грудня 2025 року № 151), оскільки склад бюро не змінюється. Натомість вихід одного з двох учасників, зареєстрований у ЄДР, є саме зміною складу учасників, якій Закон надає юридичного значення (частина четверта статті 15) і внаслідок якої об’єднання втрачає ознаку, визначену частиною першою статті 15 Закону.

Формулювання «діє на підставі статуту» у частині першій статті 15 Закону не наділяє об’єднання правом визначати статутом чи рішеннями своїх органів умови, за яких воно може існувати всупереч Закону: правовою основою діяльності адвокатури є Конституція України, Закон та інші законодавчі акти (частина перша статті 3 Закону), а статут є актом нижчого рівня. Тому протокол від 02 липня 2025 року № 03/2025, яким єдиний учасник Об’єднання визначив трирічний строк, не має правового значення для органів адвокатського самоврядування. Застосування вимог Закону щодо організаційних форм органом, який забезпечує ведення ЄРАУ (пункт 6 частини першої статті 44 Закону), не є втручанням у здійснення адвокатської діяльності.

Отже, адвокатське об’єднання, у складі якого залишився один адвокат, не відповідає обраній організаційній формі і підлягає приведенню у відповідність до Закону одним із способів: прийняття до складу учасників іншого адвоката, перетворення в адвокатське бюро (стаття 108 Цивільного кодексу України) або ліквідація. Закон не встановлює строку для таких дій. Відсутність законодавчо встановленого строку не означає права підтримувати стан невідповідності на власний розсуд; до законодавчого врегулювання порядок і строк його усунення визначає Рада адвокатів України в межах повноважень щодо методичного забезпечення ведення ЄРАУ (пункт 4 частини четвертої статті 55, стаття 57 Закону), як це зроблено рішеннями від 15-16 грудня 2023 року № 138 і № 139 щодо приведення статутів об’єднань і бюро у відповідність. Орієнтиром для строку є підхід законодавця у подібних за змістом відносинах: учасник повного товариства, в якому залишився один учасник, має право протягом шести місяців перетворити його в інше товариство, інакше товариство ліквідовується (частина перша статті 132 Цивільного кодексу України). Модель товариства з обмеженою відповідальністю, яке може мати одного учасника, до об’єднання незастосовна, оскільки Закон визначає об’єднання саме через множинність адвокатів. Достатність шестимісячного строку підтверджує і статут Об’єднання, який відводить на перетворення два місяці.

ЄРАУ ведеться з метою збирання, зберігання, обліку та надання достовірної інформації, зокрема про обрані адвокатами організаційні форми адвокатської діяльності (частина перша статті 17 Закону); до ЄРАУ вносяться найменування і місцезнаходження організаційної форми та адреса робочого місця адвоката (пункти 3, 4 частини другої статті 17 Закону). Обраною організаційною формою в розумінні статті 17 Закону може бути лише форма, передбачена частиною третьою статті 4 Закону. Відображення у відкритому реєстрі «адвокатського об'єднання» з одним адвокатом інформувало б клієнтів та інших осіб про організаційну форму, якої Закон не передбачає, і суперечило б меті ведення ЄРАУ.

Рада адвокатів регіону забезпечує внесення відомостей до ЄРАУ «в установленому порядку» (пункт 9 частини четвертої статті 48 Закону); її голова несе персональну відповідальність за достовірність внесених відомостей та за внесення відомостей без належного документального підтвердження (пункт 2.13 Порядку). Реєстратор відмовляє у внесенні відомостей, якщо підтвердні документи оформлені та/або подані з порушенням вимог законів та/або актів НААУ, і повідомляє адвоката про необхідність усунення недоліків (пункти 3.8, 3.9 Порядку). Строк «не пізніше дня, наступного за днем отримання» (частина п'ята статті 17 Закону; пункт 2.11 Порядку) стосується відомостей, що підлягають внесенню, тобто підтверджених документами, які відповідають закону.

Заявою від 12 квітня 2026 року адвокат просив відобразити в ЄРАУ місцезнаходження організаційної форми, яка за доданим витягом з ЄДР не відповідає частині першій статті 15 Закону; адреса робочого місця адвоката, зазначена у заяві, збігається з новим місцезнаходженням Об'єднання. Така заява подана з порушенням вимог Закону в розумінні пункту 3.8 Порядку. Лист від 20 квітня 2026 року № 97 за змістом є повідомленням про неможливість внесення відомостей до усунення недоліків, передбаченим пунктом 3.9 Порядку; рішення ради адвокатів регіону для цього не вимагається (пункт 2.21 Порядку), а підписання листа в.о. Голови РАЛО відповідає її повноваженням щодо організації ведення ЄРАУ. Відсутність у листі посилання на пункти 3.8, 3.9 Порядку є недоліком форми, який не вплинув на правильність висновку і не перешкодив адвокату реалізувати право на оскарження. Строк усунення невідповідності, встановлений цим рішенням, оцінки дій РАЛО не змінює:

підставою невнесення відомостей є невідповідність організаційної форми Закону, яка існувала на день подання заяви, а не сплив строку.

Презумпція достовірності відомостей ЄДР цього висновку не спростовує: відомості ЄДР засвідчують саме те, що в Об'єднанні один учасник, а державний реєстратор не зобов'язаний перевіряти наявність у засновника статусу адвоката та відповідність організаційної форми вимогам Закону (рішення Ради адвокатів України від 13 грудня 2025 року № 151), тому таку перевірку при внесенні відомостей до ЄРАУ здійснює рада адвокатів регіону. Застосування радою адвокатів регіону імперативної норми частини першої статті 15 Закону не є наданням офіційного роз'яснення. Внесення РАЛО у липні 2025 року змін до контактних відомостей адвоката не породжує права на подальше відображення в ЄРАУ відомостей про організаційну форму, що не відповідає Закону. Посилання у листі на пункт 6 частини другої статті 34 Закону та пункт 7.3 Порядку має інформаційний характер; питання дисциплінарної відповідальності вирішує кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури.

Отже, РАЛО діяла відповідно до Закону та Порядку, і підстав для скасування листа від 20 квітня 2026 року № 97 та зобов'язання внести зміни до ЄРАУ немає. Розпочате Об'єднанням 06 травня 2026 року перетворення в адвокатське бюро є належним способом усунення невідповідності. При цьому найменування бюро має включати прізвище адвоката, який його створив (частина перша статті 14 Закону; рішення від 15-16 грудня 2023 року № 139); після державної реєстрації бюро відомості про нову організаційну форму та адресу робочого місця адвоката вносяться до ЄРАУ за заявою адвоката у загальному порядку (підпункти 4.1.5, 4.1.7, пункт 4.8 Порядку).

Голова ради адвокатів регіону обирається конференцією адвокатів регіону і може бути достроково відкликаний лише органом, який його обрав (стаття 48 Закону); реєстратора Адміністратора бази даних ЄРАУ призначає рада адвокатів регіону (пункт 2.4 Порядку). Вимоги про звільнення цих осіб не належать до компетенції Ради адвокатів України. Пункт 2.3 Порядку є механізмом забезпечення безперервності ведення ЄРАУ, а не заходом відповідальності; за відсутності порушення підстав для відсторонення посадових осіб і виконання Радою адвокатів України функцій адміністратора Першого рівня немає. Вимога про перевірку дій в.о. Голови РАЛО реалізована розглядом скарги по суті. Твердження про дискримінацію за етнічною ознакою

скаржник фактичними даними не підтвердив і, як зазначив сам, категоричного звинувачення не висуває; невнесення відомостей за наявності передбаченої Законом підстави саме по собі не свідчить про дискримінаційний мотив. Висловлювання у зверненнях про некомпетентність та антисемітизм посадових осіб органу адвокатського самоврядування, не підтверджені жодними фактичними даними, не відповідають вимогам Правил адвокатської етики щодо обґрунтованості та форми критики органів адвокатського самоврядування.

Враховуючи наведене, керуючись статтями 4, 14, 15, 17, 34, 48, 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Порядком ведення Єдиного реєстру адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, Рада адвокатів України **вирішила:**

1. У задоволенні скарги Адвокатського об’єднання «[redacted]» в особі керуючого партнера адвоката [redacted] від 11 травня 2026 року вих. № 01/С.26 відмовити повністю.

2. Визнати, що дії Ради адвокатів Львівської області щодо невнесення до Єдиного реєстру адвокатів України змін за заявою адвоката [redacted] від 12 квітня 2026 року до приведення організаційної форми адвокатської діяльності у відповідність до частини першої статті 15 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (лист від 20 квітня 2026 року № 97) відповідають Закону та Порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України.

3. Затвердити роз’яснення щодо адвокатського об’єднання, у складі якого залишився один адвокат:

3.1. Наявність не менше двох адвокатів (учасників) є ознакою організаційної форми адвокатського об’єднання протягом усього періоду його існування. Адвокатське об’єднання, у складі якого внаслідок виходу чи виключення учасника або відчуження частки, зареєстрованих у ЄДР, залишився один учасник, не відповідає організаційній формі, визначеній частиною першою статті 15 Закону, і підлягає приведенню у відповідність до Закону шляхом прийняття до складу учасників іншого адвоката, перетворення в адвокатське бюро або ліквідації. Зупинення або припинення права учасника на заняття адвокатською діяльністю зміною складу учасників не є (рішення Ради адвокатів України від 12 квітня 2019 року № 29, від 15-16 грудня 2023 року № 138). Статут адвокатського об’єднання чи рішення його

органів не можуть установлювати інших правил або строків. Усунення невідповідності здійснюється без припинення виконання об’єднанням укладених договорів про надання правничої допомоги.

3.2. Приведення у відповідність здійснюється у строк, що не перевищує шести місяців з дня державної реєстрації в ЄДР зміни складу учасників, унаслідок якої в об’єднанні залишився один адвокат. У цей строк до ЄДР має бути внесено запис про прийняття до складу учасників іншого адвоката або запис про рішення щодо припинення об’єднання шляхом перетворення в адвокатське бюро чи ліквідації; перетворення або ліквідація завершуються у порядку та строки, встановлені цивільним законодавством.

3.3. Адвокатські об’єднання, у складі яких на день прийняття цього рішення залишився один адвокат, приводяться у відповідність до Закону у строк до 01 квітня 2027 року.

3.4. До усунення невідповідності рада адвокатів регіону не вносить до ЄРАУ змін до відомостей про таке об’єднання як організаційну форму адвокатської діяльності (найменування, місцезнаходження) та про адресу робочого місця адвоката, визначену як місцезнаходження такого об’єднання, і письмово повідомляє адвоката про підставу невнесення відомостей та про строк, установлений підпунктами 3.2, 3.3 цього рішення. Відомості про зміну складу учасників, реорганізацію чи ліквідацію об’єднання, про нову організаційну форму, про засоби зв’язку адвоката, а також про зупинення, припинення чи поновлення права на заняття адвокатською діяльністю вносяться в загальному порядку.

4. Раді адвокатів Львівської області після державної реєстрації адвокатського бюро, створеного внаслідок перетворення Адвокатського об’єднання [redacted], найменування якого відповідає частині першій статті 14 Закону, внести відомості до Єдиного реєстру адвокатів України за заявою адвоката [redacted] у строк, установлений частиною п’ятою статті 17 Закону.

5. Звернути увагу адвоката [redacted] на необхідність дотримання Правил адвокатської етики у відносинах з органами адвокатського самоврядування.

6. Доручити Секретаріату Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України підготувати проєкт змін до Порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України щодо процедури застосування частини першої статті 15 Закону при внесенні відомостей до ЄРАУ для розгляду на наступному засіданні Ради адвокатів України.

7. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити скаржника, Раду адвокатів Львівської області та ради адвокатів регіонів, а також забезпечити оприлюднення цього рішення на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України /підпис/ Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України /підпис/ Ігор КОЛЕСНИКОВ